

INFORMACE Z ÚŘADU

Svoz nebezpečného odpadu

V sobotu 9. 6. 2012 proběhne svoz nebezpečného a velkoobjemového odpadu. Sběrné vozy budou přistaveny v těchto časech:

8:00 - 8:55	u Rychty	10:00 - 10:55	horní konec u Dubového
9:00 - 9:55	dům služeb	11:00 - 11:55	Břevenec točna

Prosíme občany, aby odpad odevzdávali u sběrných vozů pouze pracovníkům svozové firmy nebo za městnancům obecního úřadu, kteří budou u svozu odpadu asistovat. Děkuje!

(vedení obce)

Čištění komínů

Upozorňujeme občany, kteří mají zájem o čištění komínů, že se mohou průběžně hlásit na OÚ. Službu pro obec Šumvald prováděl v uplynulých letech pan Němeček a s jeho službami byli občané spokojeni, proto obec opět tohoto kominika kontaktovala.

(vedení obce)

Změny v územním plánu obce

Oznamujeme občanům, kteří mají zájem o pořízení změny v územním plánu obce Šumvald, aby své žádosti předložili v písemné podobě na obecní úřad do 31. 7. 2012. Důvodem je omezit časté podávání individuálních žádostí o změnu územního plánu a snížit administrativní a finanční náročnost s tím spojenou. Náklady na pořízení změn budou rozděleny mezi navrhovatele a budou jimi plně hrazeny.

(vedení obce)

Zahájení oslav 725. výročí obce Šumvald

V sobotu 19. května 2012 se za slunečného počasí před splavem sešla téměř stovka poutníků, kteří obdrželi plán cesty s výtčenými 21 pamětihodnostmi a vydali se po stopách šumvaldské historie. Krok za krokem jsme díky našim průvodcům objevovali zajímavosti, kterých si jindy nevšimneme. Ožila před námi dávná doba selských statků s krojovanými dívenkami, dobrotami na bohatě prostřených stolech, srdečnou pohostinností a různorodými domácími zvířaty, jež jsme mohli spatřit na dvoře u Axmanů. Krátké zastavení u Blahákova hostince pak už jen doplnilo energii pro další putování. Podařilo se nám nahlédnout do kapličky u Šenků, která je jinak veřejnosti uzavřena a už nás čekalo překvapení v podobě mlynáře Jirky Čecha, jenž si nejen pořídil mlynářský oděv z něhož se sypala mouka „dvounulka“, ale i opravdovou dýmající fajku. Kaple Svaté Anny vítala poutníky krásnou výzdobou i příjemným chladem a poté cesta šla ke svému cíli v břevencecké skalce. Zde připravili břevencečtí hasiči pro unavené cestovatele kabanos z udírný a samozřejmě i vychlazené pivo.

Na druhý den, v neděli 20. května 2012, se v sále Blahákova hostince představil spisovatel a redaktor Československého

rozhlasu Olomouc Miroslav Kobza v poutavém vyprávění o toulkách Moravou. Své taneční a pěvecké umění předvedl dětský sbor ZŠ. V hanáckém nářečí zazpíval Šumvaldský smíšený sbor, tentokrát posílený o paní Hanu Malovanou a Jiřího Dubového u cimbalu.

Pořadatelé děkují všem, kteří se na organizaci i průběhu obou dnů podíleli.

Za všechny jmenuji Jaroslava Krestýna, bez jehož hlubokých znalostí, nadšení a patriotismu by procházka obcí nevznikla. Františka Bartoňka, který zdárně doplňoval historická fakta. Ivu Kasalovou, jež se u splavu změnila ve vodníka a pak se postarala o hry pro děti před farou i v břevencecké skalce. Františka Smrčka s jeho našťouřenými koníky a povozem, kteří byli atrakcí pro malé děti a záchranou pro unavené cestující. Šárce Kallerové děkujeme za pěvecká vystoupení, která se zpěváky secvičila a předvedla.

Naše velké poděkování patří všem, kteří nám dovolili nahlédnout do svých dvorů, chlévů i humen. V neposlední řadě zaslouží poděkování i všichni zúčastnění poutníci i posluchači za jejich zájem, pozornost i doplnění výkladu o osobní vzpomínky.

(Ivana Smrčková, kulturní komise obce)

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

V červnu oslaví významné životní jubileum tito občané Šumvaldu:

Bartoňková Marie, č. 226	14. 6.	88 roků
Čajová Jaroslava, č. 309	7. 6.	86 roků
Ott Ladislav, č. 262	24. 6.	86 roků
Brachtl Jaroslav, č. 63	1. 6.	82 roků
Hrubá Marie, č. 381	29. 6.	82 roků
Kobylková Libuše, č. 314	24. 6.	81 roků
Krestýnová Marie, č. 52	29. 6.	80 roků
Krestýn Stanislav, č. 239	9. 6.	78 roků
Mgr. Bartoněk František, č. 228	27. 6.	78 roků
Šenk Bohumil, č. 346	8. 6.	76 roků
Smékal Jindřich, č. 232	9. 6.	74 roků
Konečná Miroslava, č. 106	1. 6.	73 roků
Krestýnová Milada, č. 239	20. 6.	73 roků
Pospíšilová Božena, č. 284	10. 6.	72 roků
Procházka Josef, č. 131	5. 6.	72 roků
Svobodová Helena, č. 415	28. 6.	71 roků

Nimrichter Leopold, č. 332	15. 6.	70 roků
Smékalová Alice, č. 351	24. 6.	70 roků
Maitnerová Marie, č. 10	9. 6.	69 roků
Smékalová Karla, č. 232	27. 6.	69 roků
Čamková Marta, č. 12	27. 6.	69 roků
Krestýn Jan, č. 198	28. 6.	66 roků
Poštulková Jaroslava, č. 340	29. 6.	66 roků
Krestýnová Marta, č. 198	13. 6.	64 roků
Nikl Vladimír, č. 378	9. 6.	63 roků
Krajíčková Jaroslava, č. 294	1. 6.	61 roků
Zatloukalová Marie, č. 359	18. 6.	61 roků
Šenk Josef, č. 73	12. 6.	58 roků
Zámečník Stanislav, č. 178	1. 6.	55 roků
Bartoněk Pavel, č. 258	26. 6.	55 roků
Chudá Libuše, č. 382	17. 6.	51 roků

Břevence:

Mgr. Minaříková Věra, č. 78	22. 6.	76 roků
-----------------------------	--------	---------

Solař Albert, č. 99	29. 6.	72 roků
Tužička Stanislav, č. 6	7. 6.	58 roků

Ke všem gratulantům se připojuje redakce Šumvaldských novin s přáním dobrého zdraví a spokojenosti!

PODĚKOVÁNÍ

Slíbila jsem, že poděkuji za příležitost prožít společně s přítomnými tak příjemný den, procházku po Šumvaldu v sobotu 19. května 2012.

Poděkování patří především tvůrci myšlenky provést tak odvážnou akci a nemalou měrou ostatním, kteří se organizace ujali a s velkým citem nás provedli historií obce. Pod vedením pánů Mgr. Jaroslava Krestýna, Františka Bartoňka ml., Mgr. Miloslava Makase se stala celodenní vycházka poutavou s oživením pro děti lovením rybiček s hashrmanem. Překvapením byla návštěva dvora u Axmannů s přivítáním v krojích a

bohatým pohoštěním. Díky patří paní Jiřince Axmannové. Hřebem překvapení bylo zastavení v bývalém mlýně u Lachnitů. Tam nás přivítal mlynář se vším všudy, herecké vystupování nezapřel Ing. Jiří Čech. Pro unavené poutníky byl připraven nazdobený valník, kterého využívaly především děti. Pan František Smrček měl stále plně obsazeno. Ve skalce v Břevenci obdrželi vytrvalci příležitostné razítko obce. Byl to počín důstojné oslavy výročí vzniku obce. Všem věřel díky za spokojené účastníky.

(A. Máslerová)

KULTURA

Centrum pro rodiče s dětmi Delfínek, o.s. ve spolupráci s veřejností
Vás srdečně zvou na

DĚTSKÝ POHÁDKOVÝ DEN

který se koná v neděli 17. června 2012

Start od 15:00 hodin na Sokolském stadionu v Šumvaldě

Kartička na pohádkovou cestu: 30,- Kč/dítě

Připravili jsme pro Vás akční program plný soutěží a her jak na stadionu, tak na pohádkové cestě Šumvaldem plné zábavy a dobrodružství s mnoha pohádkovými postavami.

Jízda na ponících. Občerstvení zajištěno. Malování na obličej.

Závody v požárním útoku mužů a žen

Hasiči Břevenec si Vás dovolují pozvat na závody v požárním útoku mužů a žen, které se konají **v neděli 1. července 2012 v 11.00 hodin** na fotbalovém hřišti v Břevenci. Závod je zařazen do seriálu soutěží HANÁCKÁ EXTRALIGA 2012. Srdečně zvou pořadatelé.

PŘÍSPĚVKOVÉ A ZÁJMOVÉ ORGANIZACE

Z ČINNOSTI ZÁKLADNÍ ŠKOLY:

2. června proběhla Školní tělovýchovná akademie

Jako každoročně se začátkem června konala Školní tělovýchovná akademie. Nezklamala očekávání ani tentokrát.

A co zajímavého letos přinesla? Přehlídku těch nejpestřejších vystoupení, kterých se učitelky mateřské a základní školy spolu s dětmi zhostily na výbornou. Nechybělo nám tu vystoupení malých slůňat, pohotových hasičů, akčních pirátů, neposedných včelek, loutek marionet i s provázky pro jejich pohyb, objevili se tu také zmrtvýchvstalí zombíci, ruští Ivánci s Nastěnkami a čarodějnicí, další vlnu adrenalinu pak zvedl divákům Jožin z bažin nebo třeba čertíci a andělé v podání nejstarších dívek základní školy. Nelze opomenout také vystoupení tanečních kroužků z 1. a 2. stupně.

Ještě než se celý program "rozjel naplno", byli vyhlášeni a stříbrným řetízem SPRŠ oceněni vycházející žáci z 9. a 5. třídy, přitom se diváci dozvěděli, na kterou školu byli přijati. Nechybělo také každoroční vyhlášení nejlepšího žáka a sportovce školy, přičemž první z těchto cen si odnesla matematicky nadaná Markéta Ospálková z 8. třídy, cenu sportovce roku potom tělesně zdatný Jakub Tužička z 9. třídy. Oba ocenění získali stříbrný řetízek od SRPŠ a diplom a tričko věnované ZŠ Šumvald. Významného ocenění se také dostalo dvěma odcházejícím pedagogům, p. uč. Ludmile Plškové a p. uč. Jaroslavu Krestýnovi, kteří se pro školu za léta praxe mnohým zasloužili. Poslední ocenění patřilo týmu kuchařek základní školy, jejichž Šumvaldské koláčky získaly letos certifikát komise MAS za Olomoucký kraj.

Ani závěrečná soutěž Šumvaldské srdce nezklamala. Ve skoku vysokém obhájil svůj titul sportovce a na 1. místě se umístil Jakub Tužička z 9. třídy (159cm), 2. místo obsadil David Ulmann z 9. třídy (153cm) a na 3. místě skončil Tomáš Dostál z 8. třídy (153cm). Celá akce proběhla za příjemné atmosféry, při bohatém občerstvení a za hojně návštěvnosti diváků.

(Mgr. Hana Chudá)

Dopravní soutěž v Uničově

Dne 2. května 2012 se konala Dopravní soutěž mladých cyklistů. Tato akce proběhla v Uničově pod patronátem Domu dětí a mládeže Vila Tereza. Jako každý rok, tak i letos se soutěže zúčastnili žáci naší školy.

V kategorii mladších žáků to byli:

Barbora Mrtvá (6.ř.), Lucie Zatloukalová (6.ř.), Ondřej Solovský (5.ř.), Matyáš Dittrich (5.ř.)

V kategorii starších žáků to byli:

Petra Kantorová (9.ř.), Hana Chlebníčková (8.ř.), Zdeněk Bartoněk (9.ř.), Luděk Dobrozemský (8.ř.)

Naši mladší žáci se v této soutěži umístili na **3. místě** a starší žáci skončili na **4. místě**.

Všem děkujeme za snahu a reprezentaci školy.

(Silvie Pecherová)

Fotbalový turnaj McDonald's Cup

Celostátního fotbalového turnaje McDonald's Cup se zúčastnili naši mladí žáci (benjamínci). Kvalitní konkurence osmi škol se utkala v Uničově na „umělce“ v pátek 10. 5. 2012. První část turnaje se hrála ve dvou skupinách, kde jsme obsadili 3. místo. Ve druhé části se již pokračovalo vyřazovacím systémem. Za konečné 7. místo, ale především za snahu, zapálení a bojovnost zaslouží celý tým pochvalu. Vždyť kromě velké prohry s jasným vítězem ZŠ Pionýrů Uničov (hráči UNEXu Uničov) jsme odehráli čtyři další velmi vyrovnané zápasy.

Výsledky: Šu – Mozartova Olomouc 1:3, Šu – Pionýrů Uničov 0:13, Šu – Luká 2:1, Šu – Přovice 1:2, Šu – Stadion Uničov 0:0 (penalty 5:4)

Pořadí: 1. Pionýrů Uničov, 2. Bouzov, 3. Mozartova Olomouc, 4. Dr. Hrubého Šternberk, 5. Luká, 6. Přovice, 7. Šumvald, 8. Stadion Uničov

Sestava: Jan Petřík, Vojtěch Ryšavý, Břetislav Navrátil, Vojtěch Večeřa, Patrik Dittrich, Jan Galetka, Jan Pěček, Vojtěch Petřík, Milan Reichert, Filip Vepřík, Jaroslav Dostál 1, Filip Ospálek 3, Jakub Zámečník

(Mgr. Ladislav Výhnálek)

„Umělci z umělky“ a Dlouhé Stráně

Že nejen fotbalem živ je člověk, potažmo fotbalista-senior, si připomněli bývalí hráči SK Šumvald se svými příznivci, a po vydařených akcích typu „Šumvaldské olympiády“ se tentokrát vydali na Dlouhé Stráně.

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně se v roce 2005 zařadila mezi 7 největších divů České republiky. Stanula tak mezi nejvýznamnějšími českými památkami, jako je zámek Hluboká nebo hrady Karlštejn či Pražský. V samotném finále hlasovací soutěže, ve které pro ni hlasovalo více než 119 tis. občanů, se stala dokonce největším Divem České republiky. Na svém počátku však vzbuzovala stavba elektrárny rozporuplné emoce, zejména v řadách milovníků jesenické přírody. Dnes je pýchou Jeseníků a důkazem úspěšného propojení krásy přírody s dovedností českých techniků. Téměř magické oko horní nádrže obklopené jesenickými vrcholky vyvolává pocit nekonečného prostoru a pokory.

A tento pocit byl plně dopřán také nám, účastníkům zájezdu.

Vzhledem k tomu, že elektrárnu ročně navštíví téměř 50 tisíc návštěvníků, byl termín exkurze dojednáván dlouho předem a stanoven na 19. květen. Krásný, slunečný den, byl potvrzením dobré volby. Závěrečná procházka okolo horní nádrže s pohledem na sluncem ozářené okolní vrcholky zahalené v jarní zeleni, místy proložené posledními zbytky sněhu, potěšila oko a srdce každého z nás.

Při exkurzi jsme se mimo jiné dozvěděli:

PVE Dlouhé Stráně se může pochlubit třemi „nej“

- je **nejvýkonnější** vodní elektrárnou v Česku
- je elektrárnou s **největším** spádem v Česku
- má **největší** reverzní vodní turbínu v Evropě

Další zajímavosti:

- Areál elektrárny se nachází v chráněné krajinné oblasti, a proto je z ekologických důvodů celý provoz umístěn v podzemí.
 - Výroba elektřiny se děje pomocí přečerpávání vody z dolní nádrže do horní v době přebytku energie a opačně. Kapacita horní nádrže pokryje více než 6 hodin plného výkonu elektrárny.
 - Dlouhé stráně jsou elektrárnou "na dálkové ovládání". Spouští ji dispečer z centra pro řízení elektráren v Praze. Do plného provozu najede elektrárna za 100 sekund.
 - Strojovna elektrárny patří k největším podzemním prostorům v Evropě. Na výšku měří 50 metrů a je rozdělena do 8 pater.
 - Soustrojí patří k největším svého druhu na světě. Větší je údajně pouze v největší vodní elektrárně světa na řece Paraná v Brazílii.
 - Celková délka tunelů uvnitř hory je 8 kilometrů. Zaměstnanci, kterých je 29, z toho 4 ženy, překonávají dlouhé vzdálenosti v podzemí na kolech.
 - Horní nádrž je izolována 18 cm vrstvou speciálního přírodního asfaltu, který bez poškození vydrží rozsah teplot -30 +60 °C.
- Den plný informací jsme zakončili v Loučné nad Desnou při společné večeři a už dnes se těšíme na srpnový výšlap na Rudu a podzimní putování za vínem. Ještě předtím nás však přijďte podpořit na turnaje v malé kopané, kterých se zúčastníme 23. června v Nové Dědině a 7. července v Břevenci. Vaši podporu oceníme zejména 28. července na domácím turnaji v malé kopané, který pořádáme na víceúčelovém hřišti v Šumvaldě.

(za účastníky zájezdu Jirka Kratochvíl a Květoš Smrček)

ZAJÍMAVOSTI, STATISTIKA

Značku "HANÁ regionální produkt®" obdrželo 11 nových výrobců

HANÁ - krajina rozlehlých úrodných polí a chráněných lužních lesů, ležící v samém srdci Moravy. Láska k rodné půdě a tradicím se zde dědí po generace a je tak zárukou pro vznik kvalitních domácích produktů.

Značkou HANÁ regionální produkt® může své výrobky na následující dva roky označit jedenáct nových výrobců z Olomoucka, Prostějovska, Přerovska a Kroměřížska. Rozhodla tak certifikační komise složená ze zástupců místních akčních skupin, sdružení, institucí, regionálních výrobců a odborné veřejnosti, která se sešla ve čtvrtek 26. dubna v Července. Poprvé se certifikace účastnila i Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Mezi certifikovanými produkty převládaly potraviny a spolu s řemeslnými výrobky rozšíří počet udělených certifikátů na třicet devět.

Značka "**HANÁ regionální produkt®**" garantuje původ z Hané a je to jednou z cest, jak zviditelnit produkci místních výrobců. A to jak vůči turistům a návštěvníkům regionu, tak vůči jeho obyvatelům. Zákazník získá nákupem značených produktů kvalitní a jedinečný výrobek, podpoří konkrétního výrobce a ekonomiku regionu a zároveň chrání životní prostředí.

Cílem značení je zviditelnit region Hané a pomoci zdejšími výrobci. Značka usnadní orientaci zákazníkům - a to jak turistům, kteří si chtějí odvézt skutečně pravý suvenýr z Hané, tak místním obyvatelům, kteří chtějí nákupem podpořit především "své" výrobce.

„Velice nás těší zvyšující se počet zájemců o značku HANÁ regionální produkt®, protože jejich produkce pomáhá udržovat a rozvíjet neopakovatelný charakter Hané. Naplňuje se tak smysl certifikace regionálních výrobků, který je ve zviditelnění tradičního regionu a v podpoře místních výrobců a jejich spolupráce”.

Mezi certifikovanými výrobci nově najdeme Pekárnu Medlov s Medlovským koblih, Základní školu Šumvald s Šumvalským koláčkem, SANAL, spol. s r. o., se smaženými bramborovými lupínky a Plumlovským chlebem, Hospodářské družstvo Určice, které produkuje jablka, Hospodářství ve dvoře se sýry ze Střemenička z kozího, ovčího a kravského mléka a Agrodružstvo Roštění s pekařskými a cukrářskými výrobky a syrovým kravským mlékem. Leoš Letocha z Bělkovic-Lašťan a Ing. Ludvík Zapletal z Oseka nad Bečvou budou moci regionální značku používat pro svůj med, Libor Frantík z Troubelice pro ručně kované kovářské výrobky, Josef Dušek z Dlouhé Loučky pro slámové brikety a Marta Vaníčková z Olomouce pro ručně vyráběná přírodní mýdla.

Tento rok posílí propagaci značky HANÁ regionální produkt® také projekt „Nová energie pro regionální značku“. „V rámci tohoto projektu se uskuteční jarmarky regionálních výrobků, nakoupí prodejní stánky a pořídí propagační materiály. Chceme tak zviditelnit místní výrobky a služby a obrátit k nim pozornost spotřebitelů,“ dodala manažerka projektu Miloslava Hrušková. Slavnostní předání certifikátů se uskutečnilo 19. května 2012 při příležitosti Zahájení lázeňské sezóny v lázních Skalka. Součástí programu byl také jarmark výrobků, které jsou certifikovány značkou HANÁ regionální produkt®.

Certifikáty si převzali tyto výrobci:

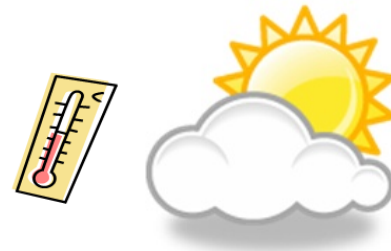
- * Ing. Dagmar Ševčíková, pekárna Medlov - Medlovský koblih
- * Libor Frantík, Troubelice - ručně kované kovářské výrobky
- * Josef Dušek, Dlouhá Loučka - briketa ze slámy – biopalivo
- * **Základní škola Šumvald - Šumvaldský koláček**
- * SANAL, spol. s r. o., Plumlov – smažené bramborové lupínky SANAL
- * SANAL, spol. s r. o., Plumlov - Plumlovský chléb
- * Hospodářské družstvo Určice – družstvo - jablka
- * Lenka Voštová – Hospodářství ve dvoře, Olomouc - sýry ze Střemenička
- * Marta Vaníčková, Olomouc - přírodní mýdla z Hané
- * Agrodružstvo Roštění, družstvo - syrové čerstvé mléko
- * Agrodružstvo Roštění, družstvo - pekařské a cukrářské výrobky
- * Leoš Letocha, Bělkovice-Lašťany - med z rodinné farmy Letocha
- * Ing. Ludvík Zapletal, Osek nad Bečvou – med – Včelařství Zapletal

(Ing. Iveta Kopcová, zástupce MAS Uničovsko o.p.s.)

Počasí v květnu 2012

Průměrná květnová teplota 17,9°C byla o 3,4°C vyšší než padesátiletý průměr (N=14,5°C) a společně s květnem roku 2002 17,9°C **nejteplejšími květny** za posledních 50 let mého pozorování. **Maxima 28,9°C** bylo dosaženo 1. května a na **minimum 0,2°C** klesla teplota 18/5. **Nejchladnějším dnem** s průměrnou teplotou 11,4°C byl 17/5 a **nejteplejším dnem** 23/5 s průměrem 24°C. Květen měl 9 letních dnů, 13 dnů jasných, 15 oblačných a 3 zamračené.

Srážek bylo v květnu málo – v 6-ti dnech spadlo jen 33 mm, což je pouze 48% normálu (N=69 mm). Nejvyšší srážky 16,2 mm spadly při bouři 6/5. Květen měl 3 dny s bouřkou a 3 dny s mlhou.

(Mgr. Miloslav Makas)

Kde a jak se mohou obyvatelé obce Šumvald a Břevenec zbavit vysloužilých elektrospotřebičů

Domácnosti se mohou vyřazených elektrospotřebičů zbavit zdarma na některém z míst zpětného odběru, která k tomuto účelu byla vytvořena. Je přitom ale nezbytné splnit jednu základní podmínku: spotřebiče musejí být kompletní, tedy nerozebrané.

V takovém případě hradí další nakládání s nimi výrobci a dovozci prostřednictvím kolektivních systémů, které založili.

Tato výhoda se ale nevztahuje na elektrozařízení, kterému již někdo odmontoval důležité části jako např. motor, kompresor, topné těleso, buben, plášť apod. Demontáž a zpracování elektrospotřebičů je činnost zákonem určená pouze osobám s příslušnými oprávněními. Takové výrobky je nutné považovat za odpad a náklady spojené s jejich odstraněním jdou k tíži obci. Promítají se tedy do poplatků, které platíme my všichni!

Vyřazené spotřebiče z Vašich domácností můžete zdarma odevzdávat na sběrném místě obce Šumvald (E-doměk umístěný

za dílnami obecního úřadu); otevírací doba: pátek 13:00 – 14:30 hodin (dle telefonické domluvy na tel. čísle 725 136 701 v jakýkoliv jiný termín) nebo při mobilním svozu nebezpečného a velkoobjemového odpadu, který proběhne 9. června 2012.

Staré spotřebiče obsahují skryté hrozby i šanci na úspory

Odevzdat vysloužilý spotřebič k ekologické recyklaci na místě zpětného odběru znamená přispět k úspoře primárních surovin, ropy a elektrické energie.

Kolektivní systém ELEKTROWIN, který se o vysloužilá elektrozařízení stará, spočítal, že od roku 2005 díky zodpovědnosti lidí došlo k úspoře desítek milionů litrů ropy a stovek milionů kWh elektrické energie.

Umožnilo to důsledné využití všech materiálů, z nichž byly spotřebiče před lety vyrobeny a které se díky umu zpracovatelů mohly stát druhotnými surovinami místo toho, aby skončily jako odpad.

Současné normy použití nebezpečných látek v nových výrobcích prakticky vylučují nebo je omezují na naprosté minimum tam, kde je ani moderní technologie zatím nedokáží nahradit. U starších spotřebičů, které už dosloužily a nyní se dostávají ke zpracování, se ale s nimi zpracovatelé stále setkávají. Právě proto je důležité, aby své práci opravdu dobře rozuměli.

Vražedná trojice: kadmium, azbest, šestimocný chrom

Při ochraně kovů před korozi, především v elektrotechnice, se například dříve hojně využívalo kadmium. To je toxická látka, která se do těla dostává potravou a dýcháním. Ukládá se především v ledvinách, ale také v játrech, která poškozuje. Může způsobit chudokrevnost nebo osteoporózu. Kadmium patří mezi karcinogenní látky.

Ve starých sporácích nebo pračkách se běžně používal azbest. Ten je silně karcinogenní. Jeho vlákna se při vdechování zabodávají do plic a postupně mohou vyvolat rakovinu plic nebo fibrózu.

Další z nebezpečných látek, s nimiž si zpracovatelé musejí umět poradit, je šestimocný chrom. Ten poškozuje dýchací cesty a může vést k perforaci nosní přepážky nebo k bronchitidě. Jeho sloučeniny mohou vyvolat rakovinu plic.

Tato nebezpečí si často neuvědomují různí amatérští „recyklátoři“, kteří se snaží staré spotřebiče rozebírat a využít některé jejich části – například kompresory z lednic nebo motory z praček.

Zpracovatelé musejí patřit ke špičce v oboru

Pro kolektivní systémy zajišťující sběr a ekologické nakládání s vysloužilými spotřebiči je tedy velmi důležité, aby měly za partnery jen zpracovatele, kteří jsou špičkami ve svém oboru.

Například náš největší kolektivní systém, ELEKTROWIN a.s., v současné době spolupracuje se společnostmi AGM recykling s.r.o., FERMET s.r.o., Charita Opava, Kovohutě Příbram nástupnická, a.s., Marketa-Remone s.r.o., MHM EKO s.r.o., ODAS ODPADY s.r.o., OZO Ostrava s.r.o., Praktik system s.r.o., Pražské služby, a.s., RESPONO, a.s., Rumpold s.r.o., Rumpold-T /chráněná dílna/ s.r.o., ŘEMPO HOLOUBEK PARTNER, S-FIRMA, s.r.o., STEELMET, s.r.o. a ZELENÁ DÍLNA s.r.o.

Odevzdávejte na místa zpětného odběru kompletní spotřebiče! Chráníte tím zdraví sobě i svému okolí! Seznam míst zpětného odběru naleznete na www.elektrowin.cz.

(z podkladů fi Elektrowin a.s. zpracovala Mgr. Eva Richterová)

NĚCO Z HISTORIE ...

Staré peníze:

Pročítáme-li staré listiny, setkáváme se s různými názvy měr, vah a peněz a někdy nemáme představu o jejich velikosti. Jejich velikost se někdy lišila podle různých krajů. Podrobně se starými měrami, váhami a penězi zabýval Augustin Sedláček v práci „*Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách*“.

Patentem Marie Terezie 1764 byla povinně zavedena dolnorakouská soustava měr. Roku 1785 byly Josefem II. opět povoleny české míry. Desetinná soustava měr délkových, plošných, objemových i dutých i vah byla zavedena v Rakousko – Uhersku od 1.ledna 1876. První české mince **denáry** sv.Václava se užívaly do konce 13.stol.. Za Břetislava (r.1005) **hřivna stříbra** o váze 253 gramů – z ní raženo 240 denárů. Za Václava II. se razily **pražské groše**. Z hřivny stříbra o váze 253 gr. bylo 64 grošů.

Za Jana Lucemburského **zlaté dukáty** (floreni podle Florencie, kde byly původně raženy). 1 dukát = 16 grošů

Za Karla IV. malé penízky – denáry špatné jakosti. Pro ně pojmenování **haléř** (halenses) podle města Halle.

Obvykle bylo počítáno na **kopy grošů**. Avšak pojem hřivna (marka) se číselně nekryje s pojmem kopa. Hřivna (marka) Jana lucemburského = 60 grošů, hřivna (marka) Václava = 64 grošů.

Podle mincovního řádu Jiřího z Poděbrad měl 1 groš 7 penízů nebo 14 haléřů. **Rýnský zlatý** (Gulden) měl 18 grošů.

V době Ludvíka Jag. v 16.století byly v Jáchymově raženy Joachymsthálské groše = **tolary**. 1 tolar = 22 ½ groše Rovnal se rýnskému zlatému a nahrazován dukáty. V době Ferdinandově 1 tolar = 70 krejcarů . – obyčejný groš = 3 krejcare = 19 malých peněz. – V 17.století platily většinou **zlatky**. 1 zlatý (Gulden) = florenus (fl = fr) = 60 krejcarů . V církevních listinách krejcar = crucifer. 1 krejcar = 4 denáry.

R.1753 konvencí s Bavorskem a ostatními německými státy zavedena **konvenční měna** CM. Zavedla ji Marie Terezie i u nás. Za Marie Terezie i měděné mince i krejcare a greše. 1 **greše** = 1/3 krejcaru.

R..1762 první papírové peníze po 5, 25, 50 a 100 zlatých. Po státním krachu 1811 vyměněny po srážce 4/5 nominální ceny za směnné listy (Einlösungsscheine), které byly označeny jako **vídeňská měna**. Šajny byly neoblíbené.

1816 Rakouská národní banka vydala bankovky. Provedena výměna státovek za bankovky v kurzu 100 zlatých CM (konvenční měny) = 250 zlatých vídeňské měny.

Po roce 1820 je v listinách označení v jaké měně je obnos účtován – v konvenční či vídeňské. 1 zlatý CM = 60 krejcarů. Roku 1858 v Rakousku-Uhersku **rakouský zlatý** (téměř se rovnal měně konvenční 1 zl =100 krejcarů).

Od roku 1892 měna korunová. Od roku 1900 **nařízeno počítání v měně korunové**. 1 zlatý = 2 koruny, 1 K = 100 hal.

(zpracoval Mgr. Miloslav Makas)

Severomoravský rodák Aleš Balcárek o slavném pohřbu Boženy Němcové

V Praze dne 26. ledna 1862

Měsíc leden zdá se býti určen k tomu, aby odejímal nám nejkrásnější květy našeho národa. Vloni nám vzal Hanku a letos Boženu Němcovou, nejvýtečnější naši spisovatelku. Mnozí z vás, milí bratrové a sestry, snad neví, čím se stala tak výtečnou? Nuže, než vám přinese Besedník její životopis, hleďte si zaopatřit první sešitek jejích vybraných spisů, jenž právě vyšel u Augusty v Litomyšli. Jest v něm obsaženo to dílko, které ji nejvíce proslavilo, totiž „Babička“, že se vám bude líbit, za to ručím svou hlavou.

A tvůrkyni této „Babičky“ a jiných krásných spisů, doprovázeli jsme předevčírem v pátek na poslední cestě. Rakev byla ozdobena mnohými věnci vavřínovými se stužkami (pentlemi) slovanskými, totiž modro-červeno-bílými. Ty věnce všechny byly darovány dílem od českých paní a panen, dílem od studentů, jeden byl od hraběnky El.Kaunicové, jeden od kněžny Taxisové. Průvod vedl správce

novin „Pozor“ kanovník Václav Štulc, důvěrný přítel nebožky Boženy. Po obou stranách umrlčího vozu kráčelo 22 vlasteneckých panen v rouchu smutečním, hořící svíce v rukou nesouce. Jim po boku ubírali se mladí spisovatelé čeští, studenti a někteří Chorvati a Bulhaři v národním kroji s planoucimi voskovicemi. Přítomní byli i nejslovutnější mužové a paní, jako Palacký, Rieger. Krásné písně pohřební byly výborně předneseny od zpěváckého spolku „Hlaholu“ řízením p. Lukeše.

Zdálo se, jakoby celá Praha byla na nohou. Dvacet tisíc zajisté bylo sprovázejících rakev, a kromě toho přese všecku zimu otvírala se okna všude, kudy průvod se ubíral. U potoku Botiče očekávali nás kanovníci Vinařický a Berkovec s ostatním duchovenstvem a pak dostali jsme se na Vyšehrad, kdež po malé zastávce v kostele spuštěna jest do hrobu slavná spisovatelka. Odpočívá nedaleko Hanky. Včera se konaly zádušní služby boží v chrámu sv. Jindřicha panem kanovníkem Štulcem. Peníze na pomník se již sbírají a přijímají se u správy novin „Pozoru“.

Sl.

Čtvrtý Balcárkův list z Prahy uveřejněný v Opavském besedníku čís. 48. I. roč. ze dne 31. ledna, je označen šifrou Sl. (Slavomír). Kdo by byl tušil, že ani ne půl roku později bude Praha prožívat obdobnou manifestaci - při pohřbu tragicky zesnulého Alše Balcárka

Na cestu (zůstalé verše Alše Balcárka)

*Nesnadno najdeš přítele,
když bol ti srdce svírá,
ba svět ten místo potěchy
ti vsadí ještě štíra.*

*Můj synu, když tě souží žal
a bolet duši klíčí,
když bouře ve tvůj mlátí člun
a zloba se ti přičí,*

*tu v šírou vyjdi přírodu
a vylkej vše své matce,
ta podá tobě útěchy,
ta ukojí tě sladce.*

(Mgr. Miloslav Makas)

Paměti Josefa Šenka

Přípravu půdy na setí cukrovky v začátcích JZD nám prováděla Strojní stanice, setí cukrovky se dělalo koňmi šestiřádkovými lžičkovými stroji. Když po roce 1960 přišlo obrušované semeno cukrovky, používali jsme s úspěchem stroje s koňským potahem, semena byla vyseta každé zvlášť mezerovitě, takže jednocení bylo velice usnadněné, vyselo se jen 5 kg na hektar.

Když přibývalo traktorů, ubývalo koní, přemýšleli jsme sestavit ze tří lžičkových strojů agregát za traktor. Mezitím před rokem 1968 se politika značně uvolnila, začalo se poněkud obchodovat se západem, vyváželi jsme do Německa a do Rakouska rybíz, ovoce, mák, Holandsko mělo zájem i o koně na maso. Za devízy za rybíz sehnal Ladá Vepřík z Rakouska dvanáctiřádkový přesnosecí stroj na setí cukrovky, systém RAUCOMBI. Byl to velice praktický, poměrně lehký, nešený stroj, stačil na to Zetor 46, pohon vlastními pojezdovými koly. Dal se jednoduše seřídít i na setí kukuřice, hrachu, bobu, i malých semen. Osvědčil se hlavně na setí drahého geneticky jednoklíčkového granulovaného semena cukrovky, z dovozu. Podle možnosti se s ním selo i okolním JZD.

Naši konstruktéři sestavili též přesnosecí dvanáctiřádkový stroj na setí cukrovky. Byl značně zbytečně robustní, se složitými často poruchovým ústrojím. Množství výsevu se řídilo výměnou dírkovaných pryžových pásků. Od jednotlivých řádků vedlo elektronické zařízení na palubní desku traktoru, aby traktorista upozoroval, jestli všechny řádky sejí. Dodatečně přišlo zařízení k tomuto secímu stroji na chemický postřik na řádky zaseté řepy. Tryska postřikovala jen řádek v šířce 15 cm, prostředek se propletkoval. Ušetřilo se dvě třetiny drahé chemikálie. Muselo se odpovědně kontrolovat, jestli všechny trysky fungují. První chemický přípravek na postřik před vzejitím řepy byl velice riskantní, nesměl přijít silnější déšť, aby se chemie neprosákla až ke klíčícímu semeni, proto by nevyšlo.

To se mi bohužel jeden rok stalo, po postřiku přišel silnější déšť a na 25ti hektarech vzešla tak špatně, že bylo nutno zaset znovu. Ale dokud neexistovaly postřikové chemikálie po vzejití cukrovky, tato na jednocení po postřiku byla čistá bez plevelu, ale jak postřik přestal účinkovat, často na druhou okopávku byla velice zaplevelená. Na to doplatilo mnoho žen, protože řepa byla čistá, zabraly si více partů, potom s druhou okopávkou nemohly být hotové. Totiž postřik semena plevelů nezničil a zdržela jenom jeho vyklíčení a vzejití. Řepa se plečkovala jednokoňskými třířádkovými plečkami s radličkami, později

přišly traktorové šestiřádkové nešené plečky s radličkami, nakonec přišly rotační šestiřádkové nešené plečky, přesné vedení v řádcích řídil závozník sedící vzadu na plečce.

Sklizeň v začátcích JZD se začala Pomritzkým způsobem, který se osvědčil za soukromého hospodaření, ale v JZD se vůbec neosvědčil, kolektivní práce byla neproduktivní, řepa nám málem zamrzla. Proto druhým rokem jsme přikročili k tradiční sklizni, vyorání řepy s natí, sházení na hromádky a okrajování nožem nebo srpem, řepu a skrojky do jedné řady, aby vznikl prostor na projetí plovkem pro odvoz skrojek a řepy. Na motorce jsem jezdil shánět srpy do železářství v Uničově, v Litovli, ve Šternberku i v Šumperku, některé ženy měly své srpy ze soukromého hospodaření. Tímto způsobem se sklizeň uspíšila, stejně naši pracovníci na to nestačili, musely se shánět brigády, většinou to byli pracovníci z Uničovských strojren. Bylo s tím hodně starostí, zajistit dovoz a odvoz, zajistit rukavice, zástěry, srpy, dovážet svačiny a pití na pole, po skončení aby všechno odevzdali. Vyorání řepy s natí nám prováděla první roky Strojní stanice než jsme měli svůj traktor. Odvoz natí z pole do silážních žlabů nebo i na polní kvasišť dělali chlapi koňmi. Byla to těžká práce, zvlášť skládání byla namáhavější než nakládání.

Na odvoz cukrovky z pole do cukrovaru nám okres posílal auta z továren. Byly to většinou Tatry s velmi vysokými bočnicemi, nakládalo se vidlemi z obou stran, na každé straně dva chlapi. Šoféři přijeli po šesté hodině, jezdili i přes poledne do dvou hodin jak ve fabrice. Naši chodili na oběd, proto přes poledne nakládat museli jsme všichni funkcionáři. Asi v roce 1962 a 63 bylo ve sklizni cukrovky velice mokro, auta ani traktory nemohly z pole naložené ujet, na silnici jich táhal pásák, silnice byly plné bláta, které se pořád seškrabovalo a na večer fekálním vozem umývalo. A i když jsme měli umístěné tabule na silnici „Pozor svoz řepy“, přesto na Libinské silnici došlo ke smrtelnému úrazu, spolujezdce auta, které dostalo smyk a převrátilo se do příkopu na strom. Ve snaze zmechanizovat sklizeň řepy, přišel kombajn, závěsný za traktorem, který jeden řádek okrajoval a jeden řádek zároveň vyorával. Skrajky padaly do zásobníku, vyoraná řepa do druhého zásobníku, po naplnění se skrajky a řepa vysypaly na pole, takže vznikly napříč pozemku hrázky skrajků a hrázky řepy. Stroj se neosvědčil, byl málo výkonný, brzy se od výroby upustilo. Místo nich přišly třířádkové ořezávače řepy, s transportérem skrajků do vedle

jedoucí vlečky. Na vyorání ořezané cukrovky přišly třířádkové vyorávače s transportérem do vedle jedoucí vlečky. Byly už vybudované silážní žlaby na živočišném středisku, vlečky byly sklápěcí, vyklopené skrajky rozhrnoval pásák radlicí, který zároveň siláž udusal. Sklizeň cukrovky tím byla vyřešena, zůstaly jen nepříjemné vzpomínky na začátku, kdy jsme například silážovali většinou na polních kvasištích, využili jsme i úvozovou „Kněžskou cestu“, nebo obecní „Rasovnu“ na Horním, všechno ručně. Plynulou sklizeň cukrovky nám zkomplikovalo, když nám nuceně přidělili samopojízdný

šestirádkový vyorávač. Byla to vysoká těžká mašina, která při sebemenším bočním svahu pozemku řepu přezávala, nevyorala, při větší půdní vlhkosti špatně čistila, ucpávala se, zkrátka velice nepodařený „zlepšovák“. Když při větší půdní vlhkosti přijela na skládku fůra od tohoto „Kombajnu“, nešla ani sklopit, jak byla zablácená, kdežto fůra řepy od třířádků byla čistá. Chtěl jsem „kombajn“ vyřadit a sklízet třířádkovými vyorávači, jenomže oba byly odvezeny do Loučky, byly už rozebrané na náhradní díly pro jejich vyorávače.

(Josef Šenk st.)

SPORT

Kopaná SK Šumvald

M u ž i : Ve čtyřech květnových zápasech jsme konečně plně zabodovali v obou domácích zápasech. Silné Štíty (2.místo) jsme zaskočili dvěma rychlými brankami. Hosté sice předvedli v závěru velkou snahu a také spoustu emocí z nečekané prohry, vítězství jsme ale uhájili. Podobně jsme zaskočili jeden z nejúspěšnějších týmů jara Moravský Beroun. Divoká přestřelka z prvního poločasu vyzněla lépe pro nás (4:3). Stav se i přes řadu šancí na obou stranách ve II. poločase nezměnil. Je škoda, že jsme nedokázali bodovat venku s týmy z dolní části tabulky. Slibnou remízu v Mohelnici jsme ztratili v 90 minutě po chybě brankáře. Také v Bludově s velmi improvizovanou sestavou jsme drželi s domácími krok. Rozhodlo neproměnění několika šancí a „tendenční“ kurz rozhodčích. Zisk šesti bodů je nesmírně důležitý k zachování I.A. třídy.

6. 5.	Mohelnice B - Šumvald	3 : 2	(P. Veselý, Z. Šenk)
13. 5.	Šumvald- Štíty	3 : 1	(P. Veselý 2, T. Jořenek)
19. 5.	Bludov - Šumvald	4 : 2	(O. Jenáček 2)
27. 5.	Šumvald- Mor. Beroun	4 : 3	(P.Brijar, M.Malínek, F.Valíček, P.Mencl)

D o r o s t : Dorostenci předvádí solidní výkony a jsou schopni sehrát velmi dobrá utkání i s týmy z čela tabulky (např. s prvními Práslavicemi). Bohužel se jim nedaří dotáhnout k vítězství zápasy s mužstvy z konce tabulky (Paseka, Hněvotín). Chybí především větší koncentrace v zakončení, zkušenosti i více urputnosti a touhy po vítězství. Každé takové vítězství by dodalo chlapcům sebevědomí a chuť do dalších zápasů.

5. 5.	Práslavice - Šumvald	3 : 0	
13. 5.	Šumvald- Paseka	2 : 2	(P.Čamek, J.Kratochvíl)
20. 5.	Hněvotín - Šumvald	1 : 0	
27. 5.	Šumvald- Haňovice	3 : 5	(M.Cigánek, J.Kratochvíl, M.Havlíček)

(zapsal Mgr. Ladislav Výhnálek)

Hasičské závody v Břevenci

První květnovou sobotu se uskutečnily na hřišti v Břevenci hasičské závody v požárním útoku mužů a žen zařazené do seriálu TOHATSU FIRE CUP 2012. Tyto závody jsou specifické v tom, že se používá jednotný japonský stroj TOHATSU, který je i hlavní cenou v celkovém hodnocení tohoto seriálu. Břevenecké závody zahájily letošní ročník. Celkem se na start postavilo 34 družstev, z toho 24 v mužské a 10 v ženské kategorii. Naši obec reprezentovala 4 družstva - muži z Břevence, dvě družstva mužů a jedno žen z Šumvaldu.

V mužské kategorii zvítězil domácí Břevenec, na druhém místě byla Hrabová A a třetí Svěsédlice B, v ženské kategorii si vítězství odvezla děvčata z Velkého Týnce, druhá byla Nová Hradečná a třetí Droždín.

Hasiči Břevenec děkují sponzorům za podporu a všem, kteří se podíleli na uspořádání závodu.

Další závody na hřišti v Břevenci se uskuteční 1. července a jsou zařazeny do HANÁCKÉ EXTRALIGY 2012, to již bude každý závodit se svým strojem, srdečně všechny zveme.

(hasiči Břevenec)

Ze střeleckého sportu

- 5/5 2012 - **2. kolo Šumperské ligy mládeže –Temenice** – vzduch. puška leže 30 ran: **Solovský Ondra** - 270 bodů - **3. místo**, VzPu stoje 40 ran dorost: **Krestýn Rost'a** – 254 body - **2. místo**
- 6/5 2012 - **Moravský pohár 1. kolo – Hradec n. Mor.** - libovolná pistole 60 – **Pavel Berka** – 490 bodů - 7. místo, **Josef Šenk** – 433 body – 12.místo
- 16/5 2012 – **Velká cena Lipníku n.B.** - sport.pistole 30 + 30 **Pavel Berka** –556 b. - **3. místo**, **Josef Šenk** – 471 b. – 17. místo
- 26/5 2012 - **3. kolo Šumperské ligy mládeže – Temenice** – vzduch.puška leže 30 ran – **Ondra Solovský** – 280 b. – **2. místo**

(Mgr. Miloslav Makas)

Šumvaldské noviny vydává Obecní úřad v Šumvaldě nákladem 300 výtisků. Vydávání povoleno pod. č. MK ČR E 12535.

Příspěvky odevzdávejte vždy nejpozději k 25. dni v měsíci na Obecní úřad v Šumvaldě.

Redakce ŠN, Obecní úřad, 783 85 Šumvald 17, www.sumvald.cz / e.mail: redakceSN@seznam.cz